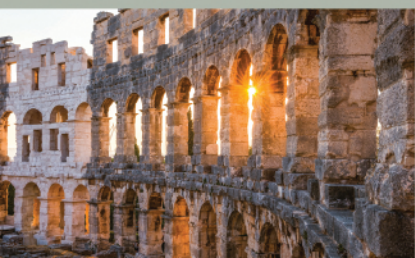

KULTURNE RUTE VIJEĆA EUROPE

CULTURAL ROUTES OF
THE COUNCIL OF EUROPE

2020

KULTURNE RUTE VIJEĆA EUROPE

CULTURAL ROUTES OF
THE COUNCIL OF EUROPE

2020

Uvod

Introduction

Vijeće Europe pokrenulo je program Kulturne rute Vijeća Europe 1987. godine s ciljem predstavljanja zajedničke kulturne baštine, boljeg razumijevanja europskog kulturnog identiteta te oblikovanja zajedničkog kulturnog prostora. Uz očuvanje prirodne i kulturne baštine program promiče održivi razvoj, obrazovanje, edukativnu i kulturnu razmjenu, a obogaćivanjem kulturne turističke ponude otkriva manje atraktivne i poznate destinacije u kojima potiče kulturni, društveni i ekonomski razvoj.

Kulturne rute u svom djelovanju podržavaju temeljna načela Vijeća Europe: ljudska prava, demokraciju, kulturnu raznolikost i interkulturni dijalog.

Svaka ruta predstavlja europske vrijednosti koje su zajedničke najmanje trima državama, a kao rezultat znanstvenog istraživanja multidisciplinarnog tima stručnjaka oslikavanjem europske memorije, povijesti, baštine i identiteta doprinosi interpretaciji raznolikosti suvremene Europe.

Odbor ministara Vijeća Europe 2010. godine donio je Prošireni djelomični sporazum o kulturnim rutama (EPA) kako bi omogućio bolju suradnju država članica. Sporazum okuplja 34 države članice zajedno s Republikom Hrvatskom, koja mu je pristupila 2016. godine.

Za provedbu i dodjelu certifikata Kulturna ruta Vijeća Europe, koji je dokaz i jamstvo izvrsnosti, zadužen je Upravni odbor EPA-e, a pod pokroviteljstvom Vijeća Europe mrežom certificiranih kulturnih ruta koordinira Europski institut za kulturne rute u Luxembourg.

Otkad je Vijeće Europe 1987. godine predložilo prvu kulturnu rutu Hodočasnički put Santiago de Compostela, do danas je certificirano 38 kulturnih ruta Vijeća Europe.

Republikom Hrvatskom prolazi 11 kulturnih ruta, čime je Hrvatska prepoznata kao destinacija bogatog kulturnog naslijeđa. Putem različitih tema program podiže svijest o europskoj i hrvatskoj kulturi te potiče njezine građane na promišljanje o svojem naslijeđu, dok uključivanjem lokalnih projekata omogućuje samoodrživost i stvara kulturni kapital. Time je Hrvatska u samom vrhu promicanja svojega nepokretnog, pokretnog i nematerijalnog naslijeđa u europskom okruženju.

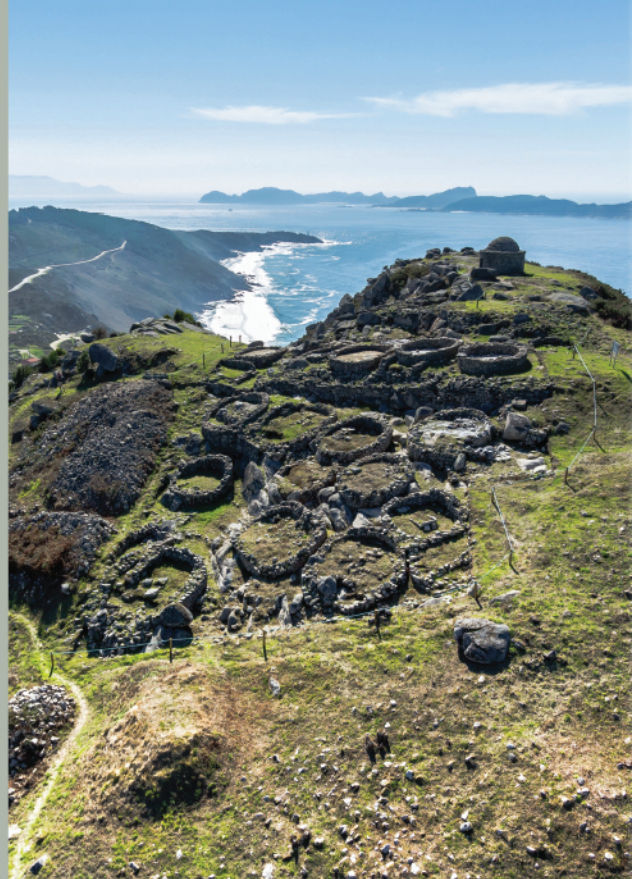
In 1987, the Council of Europe launched a programme entitled Culture Routes of the Council of Europe with a purpose of representing our common cultural heritage, gaining a better understanding of the European cultural identity and shaping a common cultural space. In addition to the preservation of the natural and cultural heritage, the programme promotes sustainable development, education, educational and cultural exchange; by enriching the cultural tourism offer, it highlights less attractive and little-known destinations, where it supports the cultural, social and economic development.

Cultural routes support the basic principles of the Council of Europe: human rights, democracy, cultural diversity and inter-cultural dialogue.

Each route represents European values common to at least three countries. As a result of scientific research conducted by a multidisciplinary team of experts, it showcases European memory, history, heritage and identity, thus contributing to the interpretation of the diversity of contemporary Europe.

In 2010, the Committee of Ministers of the Council of Europe adopted the Enlarged Partial Agreement on Cultural Routes (EPA), aimed at ensuring a better cooperation of Member States. The Agreement comprises 34 Member States, including the Republic of Croatia, which joined the Agreement in 2016. The implementation and certification of the Cultural Routes of the Council of Europe, which proves and guarantees excellence, is the responsibility of the Governing Board of the EPA. The network of certified cultural routes is coordinated by the European Institute of Cultural Routes in Luxembourg, under the auspices of the Council of Europe. Ever since the Council of Europe in 1987 proposed the Camino de Santiago Pilgrimage Route as the first cultural route, 38 cultural routes of the COE have been certified to date.

There are 11 cultural routes passing through the Republic of Croatia, making it a destination with a rich cultural heritage. The programme raises awareness of European and Croatian culture through various themes, encourages its citizens to reflect on their heritage, and enables self-sustainability and the creation of cultural capital through the incorporation of local projects. This puts Croatia at the very top of countries promoting their immovable, movable and intangible heritage in the European environment.

Feničanska ruta

Phoenicians' Route

Cultural route
of the Council of Europe
Itinéraire culturel
du Conseil de l'Europe

MULTICULTOUR

Udruga mediteranskih kulturnih ruta i Feničanska kulturna ruta

Kontakt / Coordinated by:

Udruga mediteranskih kulturnih ruta i Feničanske rute - MultiCulTour

MultiCulTour - Association of the Mediterranean

Cultural Routes and Phoenicians' Route

Trg Ivana Kukuljevića 13, 10 000 Zagreb

multicultour@gmail.com, www.multicultour.hr

Feničanska ruta mreža je velikih nautičkih ruta koje su drevne mediteranske civilizacije koristile još od 12. stoljeća pr. Kr. kao glavne trgovinske i kulturne linije komunikacije na Sredozemnom moru. Kroz ove rute Feničani su potaknuli veliku civilizaciju koja pridonosi stvaranju mediteranske kulturne zajednice („koine“). Ti su putovi postali sastavnim i temeljnim dijelom mediteranske kulture. Danas ti putovi simboliziraju međukulturni model na kojem se zasniva Mediteranska kulturna ruta koja prelazi brojne zemlje i tri različita kontinenta. Utemeljen na nasljeđu drevnih civilizacija na Sredozemnom moru, međukulturni dijalog ostvaruje se s ciljem održivog, odgovornog i kreativnog razvitka ovog područja. Tim rutama, vrlo bogatim poviješću, kretale su se robe i usluge, ali i kulturne razmjene. Godine 1994. „Feničanska ruta“ nominirana je za ulazak u okvir programa kulturnih ruta Vijeća Europe. Godine 2003. ruta je ugrađena u program, a 2007. prepoznata je i odobrena njezina upravljačka struktura. Godine 2016. Svjetska turistička organizacija (UNWTO) osnovala je Radnu skupinu za Feničansku rutu u suradnji s Europskim institutom kulturnih ruta, Ministarstvom turizma Libanona i nekoliko mediteranskih zemalja. Feničanska ruta međunarodna je konfederacija koja uključuje više od 10 teritorijalnih i tematskih mreža što surađuju u razvoju novih modela za unaprjeđenje kulturne i prirodne, materijalne i nematerijalne baštine u kontekstu međukulturnog dijaloga na Mediteranu. Feničanska ruta surađuje s međunarodnim i nacionalnim institucijama koje se bave promicanjem kulturne, materijalne i nematerijalne, prirodne baštine i kulturnih krajolika, uključujući UNESCO-ovu udrugu Kultura, turizam i razvoj, ICOM, CTN, ECTN i dr. Punopravnom članicom Feničanske rute kojom upravlja MultiCulTour – Udruga mediteranskih kulturnih ruta i Feničanske rute, Republika Hrvatska je postala 2018. godine.

The Phoenician's route is a network of large nautical routes used by ancient Mediterranean civilizations since the 12th century BC as the main commercial and cultural communication line in the Mediterranean. Through these routes, the Phoenicians encouraged a great civilization that contributes to the creation of a Mediterranean cultural community („koine“). These routes have become an integral and fundamental part of the Mediterranean culture. Today, these routes symbolize the inter-

cultural model on which the Mediterranean Cultural Route, crossing numerous countries and three different continents, is based. Based on the heritage of ancient civilizations in the Mediterranean Sea, intercultural dialogue is pursued with the aim of sustainable, responsible and creative development of this area. The exchanges of goods and services, as well as cultural exchanges, were carried out on these routes with a very rich history. In 1994 the Phoenician Route was nominated to enter the Cultural Route of the Council of Europe programme. In 2003, the route was incorporated into the programme and in 2007 its management structure was recognized and approved. In 2016 The World Tourism Organization (UNWTO) has set up a Working Group on the Phoenician Route in cooperation with the European Institute of Cultural Routes, the Ministry of Tourism of Lebanon and several Mediterranean countries. The Phoenician Route is an international confederation involving more than 10 territorial and thematic networks collaborating to develop new models for the promotion of cultural and natural, tangible and intangible heritage in the context of intercultural dialogue in the Mediterranean. The Phoenician Route

collaborates with international and national institutions that promote the cultural, tangible and intangible, natural heritage and cultural landscapes, including the UNESCO Association for Culture, Tourism and Development, ICOM, CTN, ECTN and others. In 2018, Croatia became a full member of the Phoenician Route managed by MultiCulTour - the Association of Mediterranean Cultural Routes and the Phoenician Route.

Multikulturalna putovanja, Sicilija / Pontevedra iskopine / Podvodno arheološko nalazište / Melilla, Španjolska
Intercultural travels, Sicily / Pontevedra Excavaciones / Underwater archaeology / Melilla, Spain

Stakleni privjesak, Nadin, Croatia
Glass pendant, Nadin, Croatia, Photo by Martina Čelhar

Ruta sv. Martina

Saint Martin of Tours Route

Cultural route
of the Council of Europe
Itinéraire culturel
du Conseil de l'Europe

Kontakt / Coordinated by:
Kulturni centar sv. Martin – Hrvatska
Ulica kneza Domagoja 15, Zagreb
kcsvetimartin@gmail.com

Prisjećajući se Martinova životnoga puta, prepoznajemo njegovu široku europsku dimenziju. Od Mađarske (rođen je oko 316. godine u današnjem Szombathelyju) i Italije (školovao se u Paviji), preko Francuske (Amiens) i Njemačke (Worms), gdje je bio vojnik, Martin je prolazio Europom, nastavljajući potom svoju evanđeosku misiju tijekom redovničkoga i biskupskoga djelovanja. Nakon sedamnaest stoljeća njegov europski put oživljavamo, a na temeljima Martinova dijeljenja plašta s prošnjakom u Amiensu nastojimo razvijati Martinovo milosrđe na smjernicama suvremenih europskih promišljanja 21. stoljeća, predstavljajući ga u novome ruhu. Ona su utemeljena na solidarnosti, razmjeni znanja i postignuća čovječanstva, a posebice na ekološkoj prosvijećenosti i zajedničkoj odgovornosti u očuvanju prirodnih životnih resursa.

Četrdeset i četiri župne crkve posvećene sv. Martinu Biskupu diljem Hrvatske pronose živu martinšku tradiciju, a gotovo dvije stotine crkava, kapela, ruševnih martinških svetišta i toponima svjedoče o snazi kulta ranokršćanskoga sveca. Uz bogatu hrvatsku materijalnu martinšku baštinu posebno vrijedi istaknuti onu nematerijalnu, koja svojom raznolikošću i postojanošću zavrjeđuje posebnu pozornost. Programom se potiču nove aktivnosti u oživljavanju i revalorizaciji martinškoga nasljeđa, koje svojim specifičnostima pridonosi oblikovanju lokalnih kulturnih identiteta.

Kulturni centar sv. Martin – Hrvatska kulturno-znanstvena je udruga osnovana 2006. godine u Zagrebu te je član Europske mreže Kulturnih centara sv. Martina, koja povezuje sve europske Kulturne centre sv. Martina. Njezin je cilj očuvanje, istraživanje i promicanje hrvatske baštine sv. Martina Biskupa u kontekstu Europskoga kulturnog itinerara Vijeća Europe pod nazivom Sv. Martin, Europljanin, simbol dijeljenja, zajednička vrijednost (2005.). Potiče se interdisciplinarni pristup martinškoj baštini, temeljeći se na međukulturnome dijalogu, razmjeni iskustava i međusobnome povezivanju, prije svega kroz postavljanje Stope sv. Martina te izgradnju puta Via Sancti Martini.

Recalling Martin's life path, we recognize his broad European dimension. From Hungary (born in about 316 in present-day Szombathely) and Italy (educated in Pavia), through France (Amiens) and Germany (Worms), where he was a soldier, Martin travelled through Europe and continued his evangelical mission during his monastic and episcopal period. After seventeen centuries, his European path is revived, and on the basis of Martin's mantle-sharing with a beggar in Amiens,

we seek to develop Martin's mercy on the lines of 21st century modern European thinking, presenting him in a new spirit. They are based on solidarity, the sharing of knowledge and achievements of mankind, and in particular on environmental enlightenment and shared responsibility in the conservation of natural life resources.

Forty-four parish churches dedicated to St. Martin of Tours spread a vibrant Martin tradition throughout Croatia, and nearly two hundred churches, chapels, ruined

St. Martin shrines and toponyms testify to the power of the cult of the early Christian saint. In addition to the rich Croatian material heritage of St. Martin, it is especially worth noting the intangible heritage, which, with its diversity and stability, deserves special attention. The programme encourages new activities in revitalizing and re-evaluating the heritage of St. Martin, which contributes to the formation of local cultural identities through its specificities.

St. Martin's Cultural Center is a Croatian cultural and scientific association founded in 2006 in Zagreb and is a member of the European Network of Cultural Centers of St. Martin, which connects all the European Cultural Centers of St. Martin. Its goal is to preserve, explore and promote the Croatian heritage of St. Martin of Tours in the context of the Council of Europe European Cultural Itinerary entitled St. Martin, European, symbol of sharing, shared value (2005.). An interdisciplinary approach to the heritage of St. Martin is encouraged, based on intercultural dialogue, exchange of experiences and interconnection, primarily through the setting up of the Foot of St. Martin and the construction of the path Via Sancti Martini.

©ULIARA ZLOKIC

©ULIARA ZLOKIC

Ruta maslinova drveta

Routes of the Olive Tree

Cultural route
of the Council of Europe
Itinéraire culturel
du Conseil de l'Europe

MULTICULTOUR

Udruga mediteranskih kulturnih ruta i Fenicijska kulturna ruta

Kontakt / Coordinated by:

Udruga mediteranskih kulturnih ruta i Fenicijske rute - MultiCulTour

MultiCulTour - Association of the Mediterranean

Cultural Routes and Phoenicians' Route

Trg Ivana Kukuljevića 13, 10 000 Zagreb

multicultour@gmail.com, www.multicultour.hr

Ruta maslinova drveta predstavlja itinerare međukulturnoga dijaloga i druge aktivnosti usmjerene na Mediteran i motiv maslinova drveta. Radi se o inovativnome konceptu te ujedno alternativnoj opciji održivoga razvoja za područja u kojima se uzgajaju masline. Masline također predstavljaju svojevrsni most koji kreće od Grčke i povezuje sve zemlje svijeta te širi poruke maslinova drveta i otvara nove smjere komunikacije i suradnje.

Ciljevi rute su: evidentiranje, vrednovanje i očuvanje naslijeđa maslinova drveta; poboljšanje i međunarodna promidžba kulture maslinova drveta u ime lokalnih gospodarstava, stvaranjem sinergije naslijeđa, turizma i održivoga razvoja. Ove aktivnosti provodi kulturna organizacija „Routes of the Olive Tree“ (Putovima maslina), osnovana u Kalamati u Grčkoj, u suradnji s međunarodnim znanstvenim odborom i mrežom članova i partnera iz svih mediteranskih zemalja.

Aktivnosti: kulturne rute za otkrivanje Mediterana i kulture maslina, događanja, seminari, informativne kampanje, istraživanje i dokumentiranje kulture maslinova drveta, tradicija, mediteranskih proizvoda i gastronomije, inovativne kreativne aktivnosti za umjetnike i za mlade itd. Kulturna ruta maslinova drveta ovjenčana je brojnim međunarodnim nagradama i pohvalama. Izvršno vijeće UNESCO-a imenovalo ju je „Međunarodnom kulturnom rutom međukulturnog dijaloga i održivog razvoja“ (166. zasjedanje, 2003.), a Vijeće Europe „Europskom kulturnom rutom“ (2005.).

The Routes of the Olive Tree is an itinerary of intercultural dialogue and other activities focused on the Mediterranean and the olive tree motif. It is an innovative concept and also an alternative sustainable development option for olive growing areas. Olives are also a kind of bridge originating from Greece, connecting all countries of the world, spreading the messages of olive trees and opening new directions of communication and cooperation.

The goals of the route are listing, evaluating and preserving the heritage of olive trees; improving and promoting the olive tree culture internationally on behalf of local economies by creating a synergy of heritage, tourism and sustainable development. These activities are carried out by the cultural organisation „Routes of the Olive Tree“, established in Kalamata, Greece, in cooperation with an international scientific committee and a network of members and partners from all Mediterranean countries.

Activities: cultural routes to discover the Mediterranean and olive culture, events, seminars, information campaigns, research and documentation of olive tree culture, traditions, Mediterranean products and gastronomy, innovative creative activities for artists

and young people, etc. The Routes of the Olive Tree have been given numerous international awards and credits, named by the UNESCO Executive Council as the „International Cultural Route for Intercultural Dialogue and Sustainable Development“ (166th Session, 2003) and by the Council of Europe „The European Cultural Route“ (2005).

Privla, Vela Luka / Maslinik u Lunu, otok Pag / Kušanje maslinova ulja, Muzej maslinovog ulja Pula / Etnografska zbirka maslinarstva Zlokić, Vela Luka
Privla, Vela Luka / Olive Gardens of Lun, Pag Island / Olive oil tasting, Museum of Olive Oil Pula / Ethnographic collection of olive growing Zlokić, Vela Luka

Stara maslina poludivljeg tipa buža, Nacionalni park Brijuni
Old olive tree semi-wild cultivar „Buža“, National Park Brijuni

Vinska europska kulturna ruta

Iter Vitis Route

Cultural route
of the Council of Europe
Itinéraire culturel
du Conseil de l'Europe

Kontakt / Coordinated by:
Hrvatska udruga za turizam i ruralni razvoj „Klub članova Selo“
Croatian Association for Tourism and Rural Development “The Village Membership Club”
www.klubselo.hr

Vino je oduvijek povezano s tradicijom, identitetom i životnim stilom i jedan je od ključnih instrumenata međukulturnoga dijaloga pa je na tim temeljima nastao Iter Vitis, vinska kulturna ruta certificirana pri Vijeću Europe 2009. Ruti koja prolazi kroz 19 zemalja prošle godine pridružila se i Hrvatska, a nositeljica je rute Iter Vitis za našu zemlju Hrvatska udruga za turizam i ruralni razvoj „Klub članova Selo“. Tek što je postala članicom ove zanimljive kulturne rute, Hrvatska je krajem prošle godine bila domaćinom Generalne skupštine i konferencije „Iter Vitis – od baštine do brenda“, na kojoj je zaključeno da turizam i vino ne idu jedno bez drugoga. Vino je emocija, poručeno je tom prigodom iz vinorodnoga Motovuna, iz srca Istre, kroz koju uz još tri hrvatske vinske regije prolazi ova atraktivna ruta.

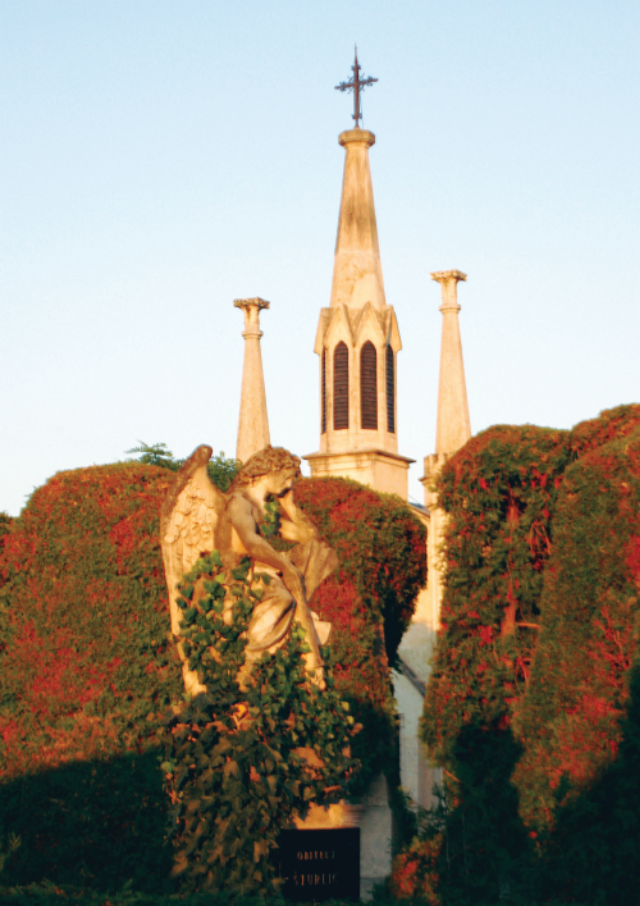

Wine has always been associated with tradition, identity and lifestyle and is one of the key instruments of intercultural dialogue, which is the basis of Iter Vitis, a wine cultural route certified by the Council of Europe in 2009. The route, which passes through 19 countries, was joined last year by Croatia countries last year, and the holder of the Iter Vitis route for our country is the Croatian Association for Tourism and Rural Development, “The Village Membership Club”.

Not only did it become a member of this interesting cultural route, Croatia hosted the General Assembly and the conference “Iter Vitis - From Heritage to Brand” at the end of last year, which concluded that tourism and wine cannot go one without the other. Wine is an emotion, it was told on this occasion from the wine-growing town of Motovun, from the heart of Istria, through which this attractive route passes along with three other Croatian wine regions.

Pristupanje Iter Vitisu u skladu je sa Strategijom razvoja hrvatskoga turizma i programom Vlade, koji su prepoznali ovaj oblik turizma kao jedan od ključnih motiva dolaska turista, a prema posljednjim istraživanjima čak ih trećina dolazi zbog bogate enogastro ponude. Vino je u Hrvatskoj oduvijek bilo neraskidivim dijelom tradicije, a prve trseve tu su zasadili stari Rimljani. Prije petnaestak godina otkrilo se i da je Hrvatska pradomovina slavne američke sorte zinfandel. Suvremene vinarije nisu samo mjesta proizvodnje sjajnih vina nego i atraktivni turistički objekti u kojima ćete uz čašu autohtonih, ali i međunarodnih sorta spoznati svu ljepotu Hrvatske i njezina ležernoga životnog stila. Tajna proizvodnje vina tu se prenosila s naraštaja na naraštaj. Tako je danas stasala nova generacija vinara, koja je uz duboko poštovanje tradicije uvela suvremene tehnologije i znanja pa se vina pojedinih regija bogatih i kulturnom baštinom mogu mjeriti s najboljima u svijetu, što potvrđuju i brojne međunarodne nagrade.

Joining Iter Vitis is in line with the Croatian Tourism Development Strategy and the Government's programme, which have recognized this form of tourism as one of the key motives for the arrival of tourists, and according to recent research, as many as a third of tourists come from a rich eno and gastro offer. Wine has always been an integral part of tradition in Croatia, and the first vines were planted there by the ancient Romans. Fifteen years ago, it was discovered that Croatia is the birthplace of the famous American variety zinfandel. Contemporary wineries are not only places for the production of fine wines, but also attractive tourist facilities where you will get to know all the beauty of Croatia and its leisurely lifestyle with a glass of autochthonous and international varieties. The secret of wine production has been passed down from generation to generation. This is how a new generation of winemakers has come of age, a generation which, with a deep respect for tradition, has introduced modern technologies and knowledge, so the wines of certain regions rich in cultural heritage can stand side by side with the best in the world, which is confirmed by numerous international awards.

Ruta europskih groblja

European Cemeteries Route

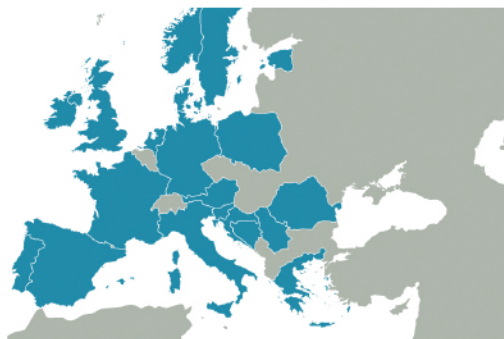
Cultural route
of the Council of Europe
Itinéraire culturel
du Conseil de l'Europe

Kontakt / Coordinated by:

Association of Significant Cemeteries in Europe,
Cesta XIV. divizije 39/a, 2000 Maribor (Slovenia)
admin@significantcemeteries.org

European Cemetery Route međunarodni je projekt od 2010. godine uvršten u program Europske kulturne rute Vijeća Europe. Do danas se projektu priključilo više od 60 turistički zanimljivih groblja iz 20 europskih država, među kojima i Republika Hrvatska. Širenje svijesti o značenju europskih groblja osnovna je misija rute, pri čemu je bitno razumijevanje da groblja nisu značajna samo kao odvojene cjeline i kao dio baštine područja u kojem se nalaze nego odražavaju povijesni, kulturni, društveni, arhitektonski i umjetnički razvoj cijele Europe. Aktivnosti projekta usmjerene su prije svega turističkom promicanju groblja, kroz organizirane obilaske, priredbe, izložbe i ostale promidžbene aktivnosti, ali i istraživanja i znanstveni doprinos znanju o ovoj vrsti baštine. Brojna groblja muzeji su na otvorenome koji povezuju povijest, umjetnost, umjetnički obrt, arhitekturu i prirodu te su kao takva zanimljiva turistička odredišta koje vrijedi posjetiti u svakome gradu. Približavanjem groblja i teme groblja posjetiteljima podiže se svijest o spomenicima i potiče na dublje upoznavanje lokalne, nacionalne i europske povijesti, ali i nematerijalnoga segmenta baštine i kulture.

Značajan broj povijesnih groblja u Hrvatskoj kao što su Mirogoj u Zagrebu, Kozala u Rijeci, Dubovac u Karlovcu, Gradsko groblje Varaždin, Boninovo u Dubrovniku, Gradsko groblje Zadar uključeno je u rutu. Kulturnom rutom na europskoj razini upravlja Udruženje europskih značajnih groblja – Association of Significant Cemeteries in Europe kao najveća i najznačajnija organizacija koja brine o grobljima povijesne i umjetničke vrijednosti. Misija je ASCE promicanje i podizanje svijesti o važnosti i vrijednosti značajnih europskih groblja kao jednoga od temelja kulturne baštine, povijesti i umjetnosti. Danas udruženje povezuje više od 180 značajnih groblja iz 22 europske države.

The international project European Cemetery Route has been integrated in the European Cultural Route of the Council of Europe programme since 2010. To date, more than 60 cemeteries from 20 European countries have joined the project as targets of tourist interest, and the Republic of Croatia is among them. Raising awareness of the significance of European cemeteries is a fundamental mission of the route, with the understanding that

cemeteries are not only significant as separate entities and as part of the heritage of the area in which they are located, but reflect the historical, cultural, social, architectural and artistic development of the entire Europe. The activities of the project are focused primarily on the tourist promotion of the cemetery, through organised tours, events, exhibitions and other promotional activities, as well as research and scientific contribution to the knowledge of this type of

heritage. Many cemeteries are open-air museums that connect history, art, crafts, architecture and nature, and as such are interesting tourist destinations worth visiting in every city. By bringing the cemetery and the theme of the cemetery closer to visitors, awareness of the monuments is raised and a deeper understanding of local, national and European history, as well as of the intangible segment of heritage and culture, is encouraged.

A significant number of historical cemeteries in Croatia such as Mirogoj in Zagreb, Kozala in Rijeka, Dubovac in Karlovac, Varaždin City Cemetery, Boninovo in Dubrovnik, Zadar City Cemetery are included in the route. The cultural route at European level is managed by the Association of Significant Cemeteries in Europe as the largest and most significant organisation that cares for cemeteries of historical and artistic value. The mission of ASCE is to promote and raise awareness of the importance and value of significant European cemeteries as one of the cornerstones of cultural heritage, history and art. Today, the association connects more than 180 significant cemeteries from 22 European countries.

Ruta povijesnih termalnih gradova

Route of Historic Thermal Towns

THE EUROPEAN
ROUTE OF
HISTORIC
THERMAL
TOWNS

Cultural route
of the Council of Europe
Itinéraire culturel
du Conseil de l'Europe

Kontakt / Coordinated by:
European Historic Thermal Towns Association
contact@ehtta.eu, www.ehtta.eu

Termalizam, odnosno terapijsko korištenje izvora termalne vode, predstavlja europsku tradiciju koja je prisutna od antike sve do danas. Brojne europske gradove u kojima se nalaze toplice poznavali su još stari Rimljani, a neki od njih imaju impresivne ruševine kupališta i poveznih zgrada. Najpoznatiji gradovi vrhunac slave postignuli su tijekom 18. i 19. stoljeća, kada su razvili brojne medicinske i zdravstvene tretmane i kada je pojava željeznice olakšala putovanja.

U Europi se nalaze brojni drugi gradovi s toplicama s jedinstvenim urbanim osobnostima i arhitektonskim stilovima te s različitim tradicijama toplica, izgrađeni na temelju kupanja u termalnim vodama i pijenja tih voda. Hrvatski grad Daruvar ima 2000-godišnju tradiciju kupanja u termalnim vodama na temperaturi od 46 stupnjeva. Te

su vode dobro poznate zahvaljujući njihovim svojstvima liječenja neplodnosti u žena i reumatskih bolesti, kao i rehabilitacije nakon bolesti ili sportskih ozljeda. Termalne kupke i povijesne vile nalaze se u prekrasno uređenom parku, koji predstavlja savršenu pozadinu za zdravi boravak. Termalni gradovi bila su mjesta na kojima se pripadnici svih slojeva društva mogu družiti, razmjenjivati ideje i u kojima su „pravila” jamčila civilizirano postupanje. Zbog toga toplice imaju glavnu ulogu u poticanju mira, suradnje i kreativnosti, zaštiti izgrađenog i prirodnog okruženja te promicanju održivog kulturnog razvoja; ta je uloga bila prisutna tijekom čitave europske povijesti i nastavlja se do danas. Razvoj prestižnih hotela i bogata ponuda rekreativnih aktivnosti, od prvih kockarnica do kazališta u kojima se prikazuju mjuzikli, do natkrivenih šetališta i uređenih vrtova namijenjenih za zabavu otmjenih turista zajamčili su trajni uspjeh europskih kupališnih gradova.

Danas posjetitelji mogu uživati u festivalima, događanjima i brojnim umjetničkim i kreativnim aktivnostima te mogu aktivno uživati u dobrobitima i koristima termalnih voda, što predstavlja iskustvo u koje zaista mogu „uroniti”!

Thermalism - the therapeutic use of hot springs - is a European tradition which has lasted from ancient times to the present day. Many of Europe's spa towns were known in Roman times, and several have impressive ruins of baths and associated spa buildings. The most famous towns reached the height of their fame during the 18th and 19th centuries,

when a wide range of new medical and health treatments were developed, and when rail travel made travel easier.

Europe is home to many more spa towns with unique urban personalities and styles of architecture, and different spa traditions, built around bathing or drinking of the thermal waters. Daruvar, in Croatia has a 2000-year old tradition of bathing in the 46°C thermal waters, which are widely known for treating

infertility in women and rheumatic diseases, as well as rehabilitation after illness or sporting injuries. Thermal baths and historic villas are set within a beautifully landscaped spa park - the perfect backdrop for a healthy stay. Thermal towns were places where members of all levels of society could mix, exchange ideas and where the „rules” ensured civilised conduct. Thus, spas have played a leading role in fostering peace, cooperation and creativity, protecting the built and natural environment, and promoting sustainable cultural development - a role that has been present throughout European history and continues to this day. The development of prestigious hotels and a variety of leisure activities, ranging from the first casinos to musical theatres, to covered promenades and landscaped gardens for the entertainment of fashionable tourists, ensured the continuing success of Europe's spa towns.

Today visitors can enjoy festivals, events, and a wealth of artistic and creative activities as well as actively enjoying the pleasures and benefits of the thermal waters - a truly „immersive” experience!

Kulturna ruta ATRIUM - Arhitektura totalitarnih režima 20. st. u sjećanju na urbani razvoj Europe interpretirane u svrhu promicanja ljudskih prava i demokracije

ATRIUM - Architecture of Totalitarian Regimes of the 20th century in Europe's Urban Memory interpreted to promote human rights and democracy

ATRIUM
Architecture
of Totalitarian Regimes
of the XX Century
in Europe's Urban Memory

Cultural route
of the Council of Europe
Itinéraire culturel
du Conseil de l'Europe

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Kontakt / Coordinated by:

Town of Labin

Titov trg 11, 52220 Labin

ured.grada@labin.hr, www.labin.hr

Totalitarni režimi koji su obilježili velik dio Europe tijekom desetljeća dva-desetoga stoljeća imali su značajan utjecaj na izgled urbanog pejzaža. U to je vrijeme osnovano i ponovno izgrađeno više gradova i to, u velikome broju slučajeva, na temelju vrlo naprednih projekata koji su tada postojali u arhitekturi i urbanome projektiranju. Danas je demokratska Europa odlučna u osudi tih totalitarnih režima, čije arhitektonsko nasljeđe još uvijek postoji na našim ulicama te predstavlja dio nasljeđa koje izaziva nelagodu.

Proučavanjem arhitekture europskih totalitarnih režima, fašističkih i komunističkih, želi se osnažiti identitet Europe u njegovu jedinstvu i raznolikosti. Zamisao o ujedinjenoj Europi proizašla je iz rana Drugoga svjetskog rata te pada fašizma i nacizma. Nakon pada komunizma ušla je u novu fazu, čime je otvoren put k široj i sadržajnijoj ideji Europe kao zajednici izgrađenoj na temeljnim vrijednostima koje čine politička sloboda, sloboda govora, demokracija i vladavina prava.

U gradovima koji su obuhvaćeni rutom postoje primjeri arhitekture ili urbanističkoga planiranja iz nekoga od totalitarnih razdoblja. Dobar dio njih čvrsto je povezan s režimima pod kojima su ta djela nastala. U talijanskim gradovima kao što su Forlì, Ferrara, Carbonia i mnogi drugi ima važnih zgrada ili četvrti koje su izravno proizašle iz Mussolinijeva režima. Značajni primjeri fašističke arhitekture nalaze se jednako tako u Labinu u Hrvatskoj, kao i Tirani u Albaniji. Osim toga, regija Iași, u Rumunjskoj, te Sofija i Dimitrovgrad, u Bugarskoj, imaju mnoge primjere arhitekture proistekle iz totalitarnih režima iz razdoblja sovjetskoga utjecaja. Kulturna ruta ATRIUM potiče istraživanje socioloških, ideoloških i geografskih kompleksnosti povijesti tih režima kroz prizmu urbanih pejzaža u različitim gradovima. Republika Hrvatska priključila se ruti 2014. godine. Rutom u Hrvatskoj upravlja Operativni ured Udruge ATRIUM sa sjedištem u Labinu.

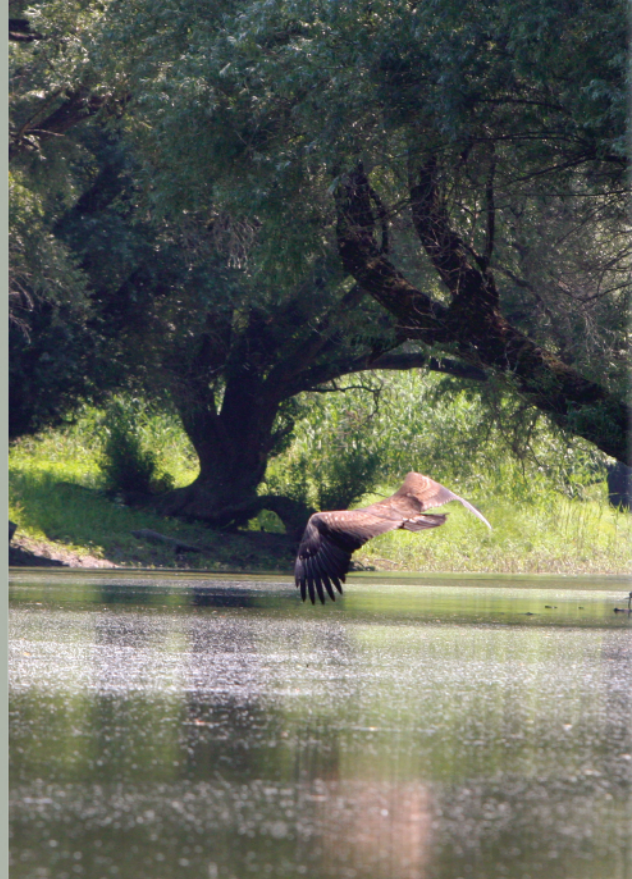
The totalitarian regimes that defined much of Europe during the decade of the twentieth century had a significant impact on the appearance of the urban landscape. At that time, several cities were founded and rebuilt, in many cases, based on the very advanced projects that existed in architecture and urban design at the time. Today, democratic Europe is determined to condemn these totalitarian regimes, the architectural heritage of which still exists on our streets and is part of a legacy that causes discomfort. Studying

the architecture of Europe's totalitarian regimes, both fascist and communist, seeks to strengthen Europe's identity in its unity and diversity. The idea of a united Europe derived from the wounds of World War II and the fall of fascism and Nazism. After the fall of communism, it entered a new phase, paving the way for a broader and more meaningful idea of Europe as a community built on the fundamental values consisting of political freedom, freedom of speech, democracy and the rule of law.

In the cities covered by the route there are examples of architecture or urban planning from a totalitarian period. Many of them are strongly linked to the regimes under which these acts were created. In Italian cities such as Forlì, Ferrara, Carbonia and many others, there are important buildings or neighbourhoods that directly stemmed from the Mussolini regime. There are also significant examples of fascist architecture in Labin, Croatia and Tirana, Albania. In addition, the Iași region in Romania, and Sofia and Dimitrovgrad, Bulgaria, have many examples of architecture stemming from Soviet-influenced totalitarian regimes.

The ATRIUM cultural route encourages exploration of the sociological, ideological and geographical complexities of the history of these regimes through the prism of urban landscapes in different cities. The Republic of Croatia joined the route in 2014. The route in Croatia is managed by the Operational Office of the ATRIUM Association, based in Labin.

Ruta Rimskih careva i dunavska vinska ruta

Roman Emperors and Danube Wine Route

Cultural route
of the Council of Europe
Itinéraire culturel
du Conseil de l'Europe

Kontakt / Coordinated by:

Hrvatska gospodarska komora, Sektor za turizam
Rooseveltova trg 2, 10000 Zagreb
turizam@hgk.hr

Ruta rimskih careva i dunavska vinska ruta, koja se proteže kroz 5 zemalja uključujući Hrvatsku, promiče arheološki turizam na ovim prostorima, za koji se procjenjuje da u Europi ima potencijal od jednoga milijuna posjetitelja. Duga 3,5 tisuće kilometara, ruta se proteže kroz Mađarsku, Rumunjsku, Bugarsku, Srbiju i Hrvatsku, a obuhvaća 23 arheološka lokaliteta značajna za razdoblje carskoga Rima, vezanih uz živote 17 rimskih careva te 12 vinskih regija.

U svakoj zemlji odabrano je po pet najznačajnijih lokaliteta, a u Hrvatskoj i više, s obzirom na to da se uz pojedine lokalitete vežu druge rimskodobne destinacije. U rutu su uključene Varaždinske toplice – Aquae Iasae, Šćitarjevo – Andautonija, Pula i Nacionalni park Brijuni, Split (Dioklecijanova palača) i Solin, Zadar i Nin, Vid – Naronu te vinska područja Iloka i Baranja.

Ruta povezuje arheološka nalazišta i njihove jedinstvene spomenike s djelovanjem rimskih careva te ujedno pokazuje kako se antička rimska kultura proširila preko granica Carstva. Vino se, kao ključna podtema, konceptualno spaja s uvođenjem rimske kulture i društvenih običaja u podunavsku regiju.

Bilo da planinarite, vozite bicikl, vozite, putujete brodom ili vlakom ili nekako drugačije, prekogranično putovanje duž rimske Dunavske granice otkrit će izvanredne prirodne ljepote rijeke i njezina skrivena povijesna i arheološka blaga, od kojih su mnoga izvan utabanih staza. Mnoga arheološka nalazišta otkrivena tijekom nedavnih iskopavanja predstavljena su javnosti u posljednja dva desetljeća. Ljubitelji antike zadiviti će se obiljem arhitektonskoga i umjetničkoga blaga na tome putu, koje dokumentira prisutnost drevnoga Rima i njegovih careva u ovome dijelu Europe.

The Roman Emperors Route and Danube Wine Route, spanning 5 countries including Croatia, promote archaeological tourism in this region, estimated to have a potential of one million visitors in Europe. 3.5 thousand kilometers long, the route stretches through Hungary, Romania, Bulgaria, Serbia and Croatia, and includes 23 archaeological sites significant for the period of imperial Rome, related to the lives of 17 Roman emperors and 12 wine regions.

Five major sites have been selected in each country, and even more in Croatia, given that other Roman destinations are linked to each site. The route includes Varaždinske toplice – Aquae Iasae, Šćitarjevo

- Andautonia, Pula and Brijuni National Park, Split (Diocletian's Palace) and Solin, Zadar and Nin, Vid - Naronu and the wine regions of Ilok and Baranja.

The route connects archaeological sites with their unique history of monuments to the leadership of the Roman emperors and the introduction of Roman culture into the northern frontier of the Empire. Wine, as a key sub-theme, conceptually merges with the introduction of Roman culture and social customs in the Danube region.

Whether hiking, biking, riding, travelling by boat or train, or otherwise, cross-border travelling along the Roman Danube border will reveal the extraordinary natural beauty of the river and its hidden historical and archaeological treasures, many of which are off the beaten track. Many archaeological sites have been discovered during recent excavations and have only been presented to the public in the last two decades. Antiquity admirers will be amazed by the plenitude of architectural and artistic treasures along the way, documenting the presence of ancient Rome and its emperors in this part of Europe.

Destinacija Napoleon

Destination Napoleon

Cultural route
of the Council of Europe
Itinéraire culturel
du Conseil de l'Europe

Kontakt / Coordinated by:
Dubravka Davidović
Klaićeva 29, 10000 Zagreb
davidovic.dubravka024@gmail.com

Doživljaj europske baštine prateći Napoleonove odredišta osnovni je cilj kojim Europska federacija napoleonskih gradova i njezina kulturna ruta Destinacija Napoleon, od certificiranja 2015. godine, predstavljaju 60 europskih gradova u 13 zemalja od Portugala do Rusije.

Napoleonov život i djelovanje snažno su utjecali na europske gradove i područja oblikujući njihovu povijest i izgled. Napoleonosko nasljeđe uključuje sve vrste baštine, materijalnu i nematerijalnu, a iznimno utjecaj vidljiv je i danas u gotovo svim područjima Europe. Stoga je upravo u ovoj kulturnoj ruti prisutna snažna dimenzija europske ideje.

Misija je rute ujedinjenje europskih područja oko oznake Destinacija Napoleon u cilju veće vidljivosti i približavanje jakoj konkurenciji turističkih destinacija te veća čitljivost odredišta nudeći cjeloviti proizvod koji povezuje sve što pridonosi atraktivnosti odredišta: njegovu kulturnu i prirodnu baštinu, aktivnosti u slobodno vrijeme, kulturne i poslovne događaje, smještaj i gastronomiju. Kulturna ruta destinacija Napoleon prisutna je u Hrvatskoj od 2015. godine: otad se širi mrežom gradova članova – Orebićem, Brelima, Milnom, Malim Lošnjem, Petrinjom i Klisom.

Prema riječima predsjednika rute Charlesa Bonapartea, kroz Napoleonovo djelovanje trebamo razumjeti baštinu koju smo naslijedili te shvatiti koliko je Napoleonov život i rad utjecao na naše gradove – i ne samo na njihovu povijest, njihov urbani oblik i bogatstvo, dobro i loše, nego i na njihovu današnju situaciju. Sukladno tomu, želja je promicati ovu baštinu kako bi ona i nadalje stvarala značenje i bogatstvo za narod, a time pripremila naše sugrađane na suočavanje s izazovima modernoga puta.

The experience of European heritage following Napoleon's destinations is the primary goal on the basis of which the European Federation of Napoleonic Cities and its cultural route Destination Napoleon, since its certification in 2015, represent 60 European cities in 13 countries from Portugal to Russia.

Napoleon's life and work have strongly influenced European cities and territories, shaping their history and appearance. The Napoleonic heri-

itage includes all kinds of heritage, both tangible and intangible, and exceptional influence is still visible today in almost all areas of Europe. Therefore, a strong dimension of the European idea is present precisely in this cultural route.

The mission of the route is to unify European areas around the Destination Napoleon designation for greater visibility and getting closer to the strong tourist destination competition and greater legibility of the destination by offering a complete product that links everything that makes the destination attractive: its cultural and natural heritage, leisure activities, cultural and business events, accommodation and gastronomy. The cultural route Napoleon Destinations has been present in Croatia since 2015: since then it has been expanding through a network of member cities - Orebić, Brela, Milna, Mali Lošinj, Petrinja and Klis.

According to route president Charles Bonaparte, through Napoleon's work we need to understand the heritage we have inherited and understand how much Napoleon's life and work have influ-

enced our cities - and not only their history, their urban form and wealth, good and bad, but also their today's situation. Accordingly, the desire is to promote this heritage so that it continues to create meaning and wealth for the people, and thus be better prepared for the future so that our fellow citizens are better equipped to face the challenges of the modern path.

Ruta impresionizma

Impressionisms Routes

Cultural route
of the Council of Europe
Itinéraire culturel
du Conseil de l'Europe

Kontakt / Coordinated by:

Ozalj Info

Kurilovac 1, Ozalj 47280

grad.ozalj@ozalj.hr

Od 2018. godine kada je certificirana Ruta impresionizma povezuje mjesta u kojima su živjeli ili na bilo koji način s njima bili povezani slikari impresionisti 19. i 20. stoljeća. Mjesta uključuju njihove izvore inspiracije, ali i muzeje i institucije u kojima su njihova djela izložena. Ruta impresionista započeta je na postojećoj bazi od 12 ruta posvećenih znamenitim francuskim slikarima. Tim ruta-ma pridružile su se udruge „Eau et Lumière“ i euroArt grupe koje okupljaju i provode 55 kolonija u 16 europskih zemalja uključujući Njemačku, Nizozemsku, Španjolsku, Sloveniju, Italiju i Hrvatsku.

Uz glavni cilj – omogućivanje lakšeg pristupa umjetnosti aktivnostima kao što su izložbe, konferencije i edukacije – program potiče i radi na ispravnom razumijevanju ovoga umjetničkog pokreta i njegova značenja u pogledu daljnjega društvenog, povijesnog, socijalnog i umjetničkog razvoja, kao i konteksta iz kojega je proizašao.

U travnju 2019. godine Grad Ozalj pridružio se ovoj ruti, kao prvi hrvatski grad i kao rodno mjesto princeze akvarela Slave Raškaj (1877. – 1906.) i jedne od najznačajnijih hrvatskih impresionističkih slikarica. Grad čuva značajan dio njezina opusa i veliku pažnju posvećuje razvoju atraktivnih tematskih turističkih ruta i prezentaciji njezina djela. Prirodne ljepote lokacija na kojima je slikarica stvarala, koje su još uvijek izvor inspiracije mnogim današnjim umjetnicima, česte su destinacije mnogih posjetitelja, čime se slavi, veliča, ali i čuva krajolik kojem su impresionisti pridavali iznimno značenje.

Since 2018, when it was certified, the Impressionisms Route connects the places where the Impressionist painters of the 19th and 20th centuries lived, or which were in any way related to them. Places include their sources of inspiration, as well as museums and institutions where their works are exhibited. The Impressionisms Route was started on an existing base of 12 routes dedicated to famous French painters. These routes were joined by 'Eau et Lumière' and euroArt groups, which bring

together and run 55 colonies in 16 European countries, including Germany, the Netherlands, Spain, Slovenia, Italy and Croatia.

With the main objective - facilitating access of art to activities such as exhibitions, conferences and educations - the programme encourages and works to properly understand this artistic movement and its meaning in terms of further social, historical and artistic development, as well as the context from which it originated.

In April 2019, the City of Ozalj joined this route, as the first Croatian city and as the birthplace of Slava Raškaj (1877 -1906), the princess of aquarelle and one of the most important Croatian Impressionist painters. The city preserves a significant part of her work and pays great attention to the development of attractive thematic tourist routes and the presentation of her work. The natural beauties of the locations where the painter worked, which are still

a source of inspiration to many modern artists, are frequent destinations for many visitors, thereby celebrating, glorifying, but also preserving the landscape to which the Impressionists gave exceptional importance.

Impressum

Izdavač / Ministarstvo kulture RH
Uprava za zaštitu kulturne baštine

Publisher / Ministry of Culture of the Republic of Croatia
Directorate for the Protection of Cultural Heritage

Za izdavača / For the Publisher
dr. sc. Nina Obuljen Koržinek

Glavni urednik / Editor in Chief
Davor Trupković, dipl. ing. arh

Lektura / Proofreading
Ana Vraneša Sredić

Prijevod na engleski / English Translation
Actilabores d.o.o.

Grafičko oblikovanje / Graphic design
PLACE2DESIGN d.o.o.

Tisak / Print by
Printera Group

Tiskanje dovršeno / Printing completed
2020.

Naklada / Circulation
500

Cultural route
of the Council of Europe
Itinéraire culturel
du Conseil de l'Europe

www.coe.int/routes